

Sygn. akt III AUa 147/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Małek - Bujak (spr.)
Sędziowie	SSA Jolanta Ansion SSA Ewa Piotrowska
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2012 r. w Katowicach

sprawy z odwołania H. C. (H. C.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o wysokość emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej H. C.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach

z dnia 28 listopada 2011 r. sygn. akt XI U 2238/11

oddala apelację.

/-/ SSA J. Ansion /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 147/12

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 21 czerwca 2011r. i 21 lipca 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej H. C. podwyższenia emerytury z tytułu doliczenia stażu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od

15 października 1969r. do 30 czerwca 1974r.

W odwołaniu od tej decyzji H. C. domaga się jej zmiany i podwyższenia emerytury przez doliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2011r. (sygn. akt XI U 2238/11) Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonej.

W oparciu o dokumentację dołączoną do akt emerytalnych ubezpieczonej, Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona udowodniła 35 lat i 12 dni okresów składkowych oraz 1 rok, 9 miesięcy i 16 dni okresów nieskładkowych i w oparciu o ten staż wyliczono wysokość emerytury ubezpieczonej. Z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez ubezpieczoną wypłata emerytury została zawieszona.

Zdaniem Sądu I instancji, kwestią sporną w niniejszej sprawie jest ustalenie wysokości emerytury przy uwzględnieniu okresów składkowych i nieskładkowych.

Sąd Okręgowy, powołując się na treść art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uznał, że okresy pracy w gospodarstwie rolnym uwzględnia się przy ustalaniu prawa do emerytury jedynie w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych wymaganych do przyznania emerytury.

Na podstawie wyliczeń okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonej, Sąd I instancji stwierdził, że ubezpieczona spełnia wszystkie warunki niezbędne do nabycia prawa do emerytury a zatem doliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców po ukończeniu 16 roku życia nie jest możliwe gdyż przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS nie przewidują doliczania okresów pracy w gospodarstwie rolnym ze względu na wysokość świadczenia a jedynie w celu uzupełnienia brakującego stażu pracy do nabycia prawa do świadczeń. Zdaniem Sądu Okręgowego, na wysokość świadczenia ma wpływ jedynie okres pracy w gospodarstwie rolnym, od której odprowadzone zostały składki na ubezpieczenie społeczne rolników, poczynając od 1 lipca 1977r. Takiego okresu pracy - w ocenie tego Sądu - w gospodarstwie rolnym ubezpieczona nie posiadała.

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy na mocy art. 477 § 1 k.p.c., orzekł, jak w sentencji.

Apelację od powyższego wyroku wniosła ubezpieczona.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości, apelująca zarzuciła mu naruszenie:

- Art. 46 i art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, przez uznanie, że przepisy zabraniają zaliczenia okresu pracy w gospodarstwie rolnym w okresie od 15 października 1969r. do 30 czerwca 1974r. do stażu emerytalnego tylko z uwagi na to, iż staż pracowniczy był wystarczający do uzyskania świadczenia emerytalnego;

- Art. 53 ust. 1 pkt 2 i art. 56 w/w aktu prawnego, przez co wysokość emerytury nie uwzględniała składnika po 1,3 % podstawy jej wymiaru za każdy rok pracy w gospodarstwie rolnym, co skutkowało bezpodstawnie jej obniżenie o 246,95 zł;

- Art. 2, art. 7, art. 32 ust. 1 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej przez pozbawienie przysługującego jej prawa do godziwej emerytury, a przez to podważanie zasady zaufania do władzy publicznej, naruszenia zasady równego traktowania w porównaniu z innymi ubezpieczonymi w zbliżonych stanach faktycznych oraz naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej wobec wydania krzywdzącej decyzji emerytalnej z 21 czerwca 2011r.;

- Art. 227, art. 233 ust. 1 w związku z art. 391 ust. 1 k.p.c., poprzez brak wszechstronnej oceny i rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, jakimi są oświadczenie oraz zeznania świadków z dnia 29 sierpnia 1995r., którzy potwierdzili wykonywanie prac w gospodarstwie rolnym matki od 15 października 1969r. do 30 czerwca 1974r. oraz że za ten okres nie jest wymagane odprowadzenie składek na ubezpieczenie społeczne rolników.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie, że przysługuje ubezpieczonej emerytura za okres od 16 października 1969r. do 30 czerwca 1974r. pracy w gospodarstwie rolnym matki, bądź uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Katowicach.

Uzasadniając swoje stanowisko, apelująca powołała się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008r. o sygn. akt II UK 364/2007, który w jej ocenie potwierdza zasadność podniesionych przez nią wyżej zarzutów. Wskazała, że z wyroku tego wynika, iż przy ustalaniu emerytury pracownik może doliczyć do stażu pracowniczego lata pracy w gospodarstwie rolnym, nawet jeśli i bez tego okresu jego staż wystarczy do uzyskania emerytury. Apelująca powołała się również na komentarz do art. 10 ustawy emerytalnej autorstwa K. Antonów, K. Bartnicki, B Suchacki ABC,2009, wyd. III.

Ponadto, skarżąca wskazała, że zaskarżony wyrok zapadł bez należytego wyjaśnienia kwestii dotyczących konieczności odprowadzania składki na ubezpieczenie społeczne rolników. Podkreśliła, że ustalenia Sądu Okręgowego, według których na wysokość świadczenia ma wpływ jedynie okres pracy w gospodarstwie rolnym, od którego odprowadzone zostały składki na ubezpieczenie społeczne, poczynając od 1 lipca 1997r. są błędne. Jak bowiem wskazała, przedmiotem niniejszego postępowania był okres pracy w gospodarstwie rolnym od 16 października 1969r. do 30 czerwca 1974r., gdy odprowadzanie składek na ubezpieczenie społeczne rolników nie było obowiązkowe. Powołując się na wyrok tutejszego Sądu Apelacyjnego z dnia 16 kwietnia 2009r. o sygn. akt III AUa 5187/08 wskazała, że nie ma znaczenia fakt nieopłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników, ponieważ taki wymóg nie wynika wprost z ustawy.

W związku z powyższym, apelująca stwierdziła, iż zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem art. 233 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji przeprowadził prawidłowe postępowanie dowodowe, a ocena tak zgromadzonego materiału dowodowego nie przekracza granic określonych przepisem art. 233 k.p.c. Poczynione ustalenia faktyczne Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne, albowiem zostały one wyczerpująco i logicznie uzasadnione. Argumenty podniesione we wniesionym przez apelującą środku odwoławczym nie wnoszą do sprawy niczego nowego, stanowiąc polemikę z jasno określonym stanem prawnym i faktycznym sprawy. Podkreślić jedynie należy, że zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm., dalej jako ustawa emerytalna), przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

1. okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,

2. przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,

3. przypadające przed dniem 1 stycznia 1983r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,

jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Należy wskazać, iż chybiony jest zarzut apelującej jakoby z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2008r. (sygn. akt II UK 364/07) wynikało, że przy ustalaniu emerytury pracownik może doliczyć do stażu pracowniczego lata pracy w gospodarstwie rolnym, nawet jeśli i bez tego okres jego stażu wystarczy do uzyskania emerytury.

W przedmiotowym wyroku Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że pozwala uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe, które mają decydujące znaczenie przy ocenie uprawnień emerytalnych ustalanych na podstawie przepisów tej ustawy (art. 5-7), okresami składkowymi rolniczego ubezpieczenia społecznego oraz prowadzenia lub pracy w gospodarstwie rolnym, do rozmiaru najbliższego (kolejnego) stażu okresów składkowych i nieskładkowych w zakresie wymaganym i koniecznym do nabycia określonych uprawnień emerytalnych. Oznacza to,

że jeżeli okresy składkowe lub nieskładkowe nie przekraczają 15 lat, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami wskazanymi w art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach jedynie

w celu nabycia prawa do tzw. niepełnej emerytury na podstawie art. 28 tej ustawy. Natomiast, jeżeli okresy składkowe lub nieskładkowe przekraczają 15 lat, to możliwe jest ich uzupełnienie okresami, o jakich mowa w art. 10 ust.1 ustawy, dla nabycia pełnych uprawnień emerytalnych (np. na podstawie art. 27 lub art. 29 ustawy).

Tym samym Sąd Najwyższy potwierdził, iż prawidłową interpretacją art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej jest takie rozumienie, według którego pracownik może uzupełnić okresy składkowe i nieskładkowe pracą w gospodarstwie rolnym tylko po to, aby uzyskać świadczenie, a nie po to, aby je podwyższyć (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2006r., IUK 166/05, LEX nr 375655).

Skarżąca zdaje się nie zauważać, iż Sąd Najwyższy w wyroku przez nią wskazanym oraz autorzy powołanego przez nią komentarza do art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej Kamil Antonów i Bartosz Suchacki wskazują jedynie na możliwość uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym do stażu pracy w przypadku, gdy dana osoba ma już wprawdzie staż uprawniający ją do niepełnej emerytury, ale skutek takiego uwzględnienia umożliwi się jej nabycie prawa do pełnej emerytury. Wbrew twierdzeniom apelującej, nie wynika zatem z powyższego, aby Sąd Najwyższy czy też doktryna uważała, aby możliwe było doliczenie do stażu pracy okresu pracy w gospodarstwie rolnym nawet jeśli ubezpieczona ma już przyznane prawo do pełnych uprawnień emerytalnych.

Skoro zatem ubezpieczonej, na mocy decyzji organu rentowego z dnia 21 czerwca 2011r. przyznano prawo do emerytury zaliczając jej przy tym 35 lat okresów składkowych oraz 1 rok i 9 miesięcy okresów nieskładkowych, to w myśl przytoczonego wyżej przepisu, niemożliwe jest doliczenie do stażu pracy ubezpieczonej okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

Niezależnie od powyższego, w ocenie Sądu Apelacyjnego, bezzasadne są również zarzuty naruszenia Konstytucji, gdyż zasady kształtowania prawa do emerytury przysługującej z powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych uwzględniają wynikający

z powołanej przez skarżącą zasady konstytucyjnej postulat zachowania słusznych

i sprawiedliwych proporcji pomiędzy wielkością (wysokością) tej emerytury a stażem emerytalnym, rozumianym jako okres opłacania składki (zob. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2007r., SK 37/06, OTK-A 2007 nr 11,

poz. 157). Skarżąca pomija istotną okoliczność, że w powszechnym systemie ubezpieczenia, zarówno prawo do świadczeń jak i ich wysokość są co do zasady ekwiwalentne do ciężarów ponoszonych przez ubezpieczonych i płatników składek (zasada wzajemności). Zasadę tę realizuje w pierwszym rzędzie art. 15 ustawy o emeryturach i rentach, zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne (ubezpieczenia emerytalno-rentowe) z określonych lat. Praca rolnicza pozostaje poza tym systemem i już tylko z tego względu może być uwzględniana przy ustalaniu prawa do przysługujących z niego świadczeń i ich wysokości wyłącznie wyjątkowo, w zakresie określonym w ustawie o emeryturach i rentach (art. 67 ust. 1 Konstytucji RP). Jest to w pełni uzasadnione, gdyż art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej, zrywając z zasady związek pomiędzy prawem do emerytury z systemu powszechnego a stażem emerytalnym, stanowi (poprzez odesłanie do art. 56) *lex specialis* w stosunku do przepisów tej ustawy, określających zasady ustalania podstawy wymiaru świadczenia oraz obliczania jego wysokości. Zawarte w tych przepisach ograniczenia stanowią zabezpieczenie przed możliwością nadużywania regulacji art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej przy nabywaniu uprawnień emerytalnych na podstawie przepisów tej ustawy.

Reasumując powyższe, zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd I instancji prawidłowo ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, w świetle treści powołanych w uzasadnieniu przepisów prawnych oraz cytowanego orzecznictwa. Rozważania Sądu zostały logicznie i wyczerpująco uzasadnione, a co za tym idzie zasługiwały na aprobatę. Mając powyższe na względzie, uznano, iż wyrok Sądu I instancji pozostaje w zgodzie z prawem, a co za tym idzie apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Wobec powyższego, na zasadzie art. 385 k.p.c., apelację oddalono.

/-/ SSA J. Anzion /-/ SSA M. Małek-Bujak /-/ SSA E. Piotrowska

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

JR